

ÎNCHEIERE

20 iulie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul Tamara Chișca-Doneva
Judecătorii Ala Cobăneanu, Galina Stratulat

examinînd chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Compania Bay Aviation Bangladesh împotriva Ministerului Justiție cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției, admis apelul declarat de Compania Bay Aviation Bangladesh și modificată hotărîrea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 08 iulie 2015 în partea reparării prejudiciului moral

c o n s t a t ă

La 17 aprilie 2015 Compania Bay Aviation Bangladesh a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiție cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, la 12 mai 2008 Compania Bay Aviation Bangladesh a depus acțiune împotriva ÎS ”Aeroportul Internațional Mărculești” privind rezilierea contractului de locațiune nr. 20-10/04-BAL din 20 octombrie 2004 și încasarea de la pîrît a prejudiciului de 70934,60 dolari SUA, dintre care 38000 dolari SUA datorია pîrîtului față de reclamant preluată de la ÎS ”CCM Vichi”, precum și 32934,60 dolari SUA dobînda de întîrziere pentru perioada 01 decembrie 2004 – 01 mai 2008.

Prin încheierea Judecătoriei economice de circumscripție din 30 mai 2008, nu s-a dat curs acțiunii și acordat reclamantului termen pentru a achita taxa de stat.

După achitarea taxei, prin încheierea judecătorească din 30 mai 2008 a fost pusă pe rol acțiunea.

La 05 august 2008 reclamantul și-a modificat cerințele acțiunii, fiind atras în proces în calitate de copîrît ÎS ”CCM Vichi”, iar în final Compania a cerut încasarea datoriei de la copîrîți în mod solidar și a majorat cuantumul dobînzii de întîrziere.

La 13 februarie 2009 ÎS ”Aeroportul Internațional Mărculești” a depus acțiune reconvențională, prin care a cerut declararea nulității contractului de locațiune, iar la 23 martie 2009 a depus referință la acțiunea de bază.

Susține că reprezentantul ÎS "CCM Vichi" nu s-a prezentat la nici o ședință de judecată, or toate citațiile expediate la sediul întreprinderii se întorceau cu mențiunea să pe adresa respectivă compania dată nu se află, din care cauză instanța a dispus în repetate rânduri citarea publică a pârîtului.

Prin hotărîrea Judecătorei economice de circumscripție din 22 aprilie 2009, acțiunea reclamantului a fost admisă parțial și reziliat contractul de locațiune, în rest pretențiile de reparare a prejudiciului, dobînzii de întîrziere au fost respinse ca tardive.

Prin încheierea Curții de Apel Economice din 17 iunie 2009 nu s-a dat curs apelului declarat de Compania Bay Aviation Bangladesh, în legătură cu neachitarea taxei de stat, iar după înlăturarea neajunsurilor instanța de apel la 29 iunie 2009 a dispus punerea pe rol a cererii de apel.

Prin decizia Curții de Apel Economice din 30 octombrie 2009, a fost admis apelul declarat de companie, casată hotărîrea primei instanțe în partea în care acțiunea a fost respinsă și pronunțată o nouă hotărîre în partea dată, prin care a fost dispusă încasarea de la pârîți în mod solidar a prejudiciului material și cheltuielile de judecată, în rest acțiunea a fost respinsă.

Prin încheierea din 02 decembrie 2009, instanța de apel a respins cererea reclamantului de corectare a erorilor.

La 11 decembrie 2009 ÎS "Aeroportul Internațional Mărculești" a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 30 octombrie 2009, iar la 19 aprilie 2010 reclamantul a depus referință la recursul declarat.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 13 mai 2010, a fost admis recursul declarat, casate hotărîrile judecătorești și remisă pricina la rejudecare în prima instanță pe motiv că în pricina dată nu a fost atras ca parte în proces Ministerul Apărării, ca fondator al intimațiilor.

Prin încheierea primei instanțe din 09 noiembrie 2010 în calitate de intervenient a fost atras Ministerul Apărării.

La 25 noiembrie 2010 reclamantul și-a concretizat cerințele acțiunii în partea încasării dobînzii de întîrziere.

Prin încheierea din 11 aprilie 2011 a fost suspendat procesul pînă la finalizarea procesului de reorganizare prin absorbție a pârîților. Încheierea dată a fost contestată de părți, iar prin încheierea Curții de Apel Economice din 31 mai 2011 încheierea recurată a fost casată și remisă pricina la rejudecare pentru examinarea în fond a pricinii.

Prin hotărîrea Judecătorei economice de circumscripție din 06 februarie 2012, acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, fiind reziliat contractul de locațiune, în rest pretențiile de reparare a prejudiciului, dobînzii de întîrziere au fost respinse ca tardive. Or, hotărîrea în cauză în principiu literal a transcris conținutul hotărîrii pronunțate anterior, deși aceasta din urmă a fost casată.

Prin încheierea Curții de Apel Bălți din 18 aprilie 2012, nu s-a dat curs cererii de apel depuse de reclamant și i-a fost acordat termen pentru a achita taxa de stat. Nefiind de acord cu încheierea dată, reclamantul a contestat-o în ordine de recurs pe motiv că a achitat taxa de stat pentru declararea apelului încă la situația din anul 2009, or în cazul dat este eronată concluzia instanței privind impunerea apelantului la achitarea taxei în mod repetat.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 04 iulie 2012, recursul Companiei Bay Aviation Bangladesh a fost respins, iar la 16 octombrie 2012 Curtea Supremă de Justiție a respins și cererea reclamantului de explicare a încheierii, prin care s-a cerut

concretizarea mărimii a cărei taxe de stat urmează să achite – integrală sau doar diferența între mărimea taxei achitate anterior și taxa de stat ce urmează a fi achitată repetat.

După achitarea de către reclamant a taxei de stat de 6504,12 lei la 26 octombrie 2012 și 16590 lei la 14 mai 2013, cauza în ordine de apel a fost pusă pe rol, iar prin decizia din 06 iunie 2013 apelul reclamantului a fost admis, casată hotărârea primei instanțe în partea în care acțiunea a fost respinsă și pronunțată o nouă hotărâre în partea dată prin care pretențiile reclamantului au fost admise integral.

Împotriva deciziei instanței de apel au fost declarate două recursuri – a ÎS ”Aeroportul Internațional Mărculești” și Ministerului Apărării. După achitarea taxei de stat, în octombrie 2013 cauza a fost pusă pe rol în ordine de recurs.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 29 ianuarie 2014 recursurile au fost admise, casată decizia instanței de apel și restituită pricina spre rejudecare în instanța de apel, pe motiv că intimaților și intervenientului nu le-au fost înmânate copiile cererii reclamantului de concretizare a pretențiilor din cererea de apel depusă la 06 iunie 2013 și nu le-a fost acordată posibilitatea de a se expune asupra acesteia.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 27 mai 2014, a fost respins apelul declarat de reclamant și menținută hotărârea primei instanțe.

La 28 iulie 2014 reclamantul a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, însă prin decizia Curții Supreme de Justiție din 15 octombrie 2014 recursul a fost respins ca neîntemeiat.

Prin prezenta acțiune reclamantul pretinde la repararea prejudiciului material și moral prin prisma Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, în situația în care pricina nu a fost judecată într-un termen rezonabil.

Din cauza erorilor procesuale comise de instanțe, pricina a fost restituită la rejudecare de două ori, iar reclamantul a fost nevoit de a achita taxa de stat la înaintarea acțiunii, la declararea apelului și a recursului în sumă totală de 32244,12 lei.

Litigiul în cauză s-a examinat circa 6 ani, care în esență constituie o încălcare vădită a termenului de examinare a litigiului.

Cere reclamantul constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei, încasarea de la pîrît a prejudiciului material de 32244,12 lei și a prejudiciului moral de 15000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 08 iulie 2015, acțiunea a fost admisă parțial, a fost constatată încălcarea dreptului reclamantului la judecarea în termen rezonabil a cauzei stabilit prin art. 6 CEDO, a fost încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul reclamantului prejudiciul moral de 5000 lei, în rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2016, a fost respins apelul declarat de Ministerul Justiției, admis apelul declarat de Compania Bay Aviation Bangladesh și modificată hotărârea Judecătoriei Buiucani municipiul Chișinău din 08 iulie 2015 în partea reparării prejudiciului moral, fiind majorat cuantumul prejudiciului moral de la 5000 lei pînă la 15000 lei, în rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La 11 mai 2016 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea hotărîrilor judecătorești, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care acțiunea să fie respinsă ca tardivă.

În motivarea recursului a indicat că, instanța de apel odată cu adoptarea deciziei a interpretat eronat normele de drept material, în special a Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011.

Astfel, art. 3 al. (2) din legea dată stabilește termenul în interiorul căruia poate fi depusă acțiunea prin care se pretinde la încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei. Or, actul judecătoresc de dispoziție adoptat în pricina de bază, prin care intimatul pretinde că i-ar fi fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei, a devenit definitiv și irevocabil la 15 octombrie 2014 (decizia Curții Supreme de Justiție pe cauza nr. 2rac-475/14).

Contrar deciziei irevocabile pronunțate la 15 octombrie 2014, intimatul a depus prezenta acțiune abia la 17 aprilie 2015, deci peste termenul de 6 luni instituit prin lege. Respectiv, în cazul dat, instanța urma să respingă acțiunea reclamantului ca tardivă.

Art. 2 al. (2) al Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 la fel evidențiază că, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Având în vedere că aplicarea și interpretarea termenilor din legea dată se face și prin prisma Convenției Europene a Drepturilor Omului, despăgubirea acordată de Curte, în legătură cu daunele morale, este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral cum ar fi suferințele psihice sau fizice. Prin natura lor, daunele morale nu se pretează la calcule exacte, însă dacă se stabilește existența unor astfel de daune și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerație standardele care decurg din jurisprudența sa.

În speța dată însă suma pretinsă nu poate fi considerată drept o reparație echitabilă în sensul art. 41 din Convenție, în special în cazul în care acțiunea este prescrisă.

Deși instanțele au constatat încălcarea dreptului reclamantului la judecare în termen rezonabil a cauzei și au dispus repararea prejudiciului moral, în motivarea hotărârilor au stabilit că tergiversarea pricinii civile s-a datorat exercitării drepturilor procesuale ale părților, în special prin depunerea cererilor de amânare a pricinii civile.

Prejudiciul pretins de intimat urmează a fi privit ca o compensare și nu ca o obținere a unor foloase necuvenite din bugetul de stat.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin. (2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de Ministerul Justiției asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e

Recursul Ministerului Justiției se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat